

Sosiaali- ja terveysministeriö
Vakuutusosasto

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi tapaturma- ja ammattitautilaiksi

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi tapaturma- ja ammattitautilaiksi kunnioittavasti seuraavaa:

Luonnoksessa ehdotetaan uudistettavaksi kokonaisuudessaan työtapaturmavakuutusta koskeva lainsäädäntö, joka on monilta osin edelleen peräisin 1940-luvulta. Esitysluonnos on perusteellisen valmistelutyön tulos, jota SY pitää onnistuneena. Uudistuksessa selkeytetään normistoa kokonaisuudessaan ja lainsäädäntöön kirjataan sellaisia periaatteita ja tulkintoja, jotka ovat tähän asti perustuneet käytännössä tehtyihin ratkaisuihin. Uudistuksessa ei sen sijaan puututa tapaturmavakuutuksen perusrakenteisiin, kuten rahoitukseen tai toimeenpanojärjestelmään.

Tapaturmavakuuttamista koskeva lainsäädäntö koskisi sekä työsuhteessa tehtävää työtä että yrittäjätyötä. SY pitää hyvänä ratkaisuna sitä, että yrittäjänä toimiville ei ehdoteta vakuuttamisvelvollisuutta vaan säilytetään nykyinen tilanne, jossa yrittäjä voi halutessaan ottaa itselleen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja vakuutusyhtiöllä on eräin poikkeuksin velvollisuus yrittäjän työajan tapaturmavakuutuksen myöntämiseen. Poikkeus vakuutusyhtiön sopimuspakkoon koskisi tilanteita, joissa yhtiöllä on eräänntyneitä riidattomia saatavia siltä, joka hakee vapaaehtoista yrittäjän työajan vakuutusta tai joissa vakuutuksenottaja on laiminlyönyt maksunsa tai antanut virheellisiä tietoja. Nämä poikkeukset sopimuspakkoon ovat asianmukaisia.

Osa yrittäjistä olisi edelleen vakuuttamisvelvollisuuden piirissä, vaikeivät tee ansiotyötä työsuhteessa. Yrittäjien vakuuttamisvelvollisuuden ja vapaaehtoisen vakuuttamisen rajaa kuitenkin ehdotetaan muutettavaksi siten, että yrittäjän käsite säädettäisiin nyt tapaturmavakuutuslainsäädännössä samansisältöiseksi kuin se on eläkelainsäädännössä. Muutos selkeyttää tilannetta ja on tarpeellinen. Ehdotuksen mukaan vakuuttamisvelvollisuus koskisi sellaista osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää, jonka omistus tai äänimäärä jää enintään 30 %:iin taikka yhdessä perheenjäsenten kanssa enintään 50 %:iin. Nykyisen lain mukaan vakuuttamisvelvollisuus on olemassa tilanteissa, joissa yrittäjän omistus on 50 % tai sitä vähemmän. Tapaturmavakuutuksen ottaminen olisi siis vapaaehtoista kaikille YEL-vakuutetuille yrittäjille. Muutos merkitsee, että osalla yrittäjistä, joilla tällä hetkellä tapaturmavakuutus perustuu vakuuttamisvelvollisuu-

teen, vakuutuksen ottaminen muuttuu vapaaehtoiseksi. Ehdotuksen jatkovalmistelussa arvioidaan, vaatiiko näiden vakuutusten luonteen muuttaminen mahdollisesti vielä tarkempaa sääntelyä ja erityisiä toimia vakuutuksen ottajilta ja vakuutusyhtiöiltä.

Yrityksessä työsuhteessa työskentelevän perheenjäsenen vakuuttaminen muuttuisi siten, että hän tulisi vakuuttamisvelvollisuuden piiriin, kun nykyisin mukaan vakuuttaminen on hänen kohdallaan ollut vapaaehtoista. Pidämme tätä muutosta perusteltuna, kun lähtökohtana uudessa laissa on saattaa kaikki työsuhteessa tehtävä työ vakuuttamisvelvollisuuden piiriin.

Tapaturmavakuutuksen ikärajoihin ehdotetut muutokset ovat kannatettavia. Luonnoksen mukaan alle 18-vuotiaskin yrittäjä tulisi oikeutetuksi saamaan tapaturmavakuutuksen, vaikka hän ei voi vielä saada YEL-vakuutusta. Muutos on tarpeen haluttaessa edistää jo hyvin nuortenkin ihmisten yrittäjätoiminnan aloittamista. Niin ikään kannatettava muutos on se, että tapaturmavakuutuksen voimassaoloa voidaan jatkaa vielä yrittäjän täyttäessä 68 vuotta ja jatkaessa yrittäjätoimintaansa. Tässä iässä YEL-vakuutus joka tapauksessa viimeistään päättyy. Tältä osin vakuutusyhtiöllä olisi kuitenkin harkintavalta vakuutuksen voimassaolon jatkamiseen.

Vanhuuseläkkeen ohessa jatkuva tai aloitettava yrittäjätyö yleistyy. Vanhuuseläkettä saavan kohdalla ei työeläkelainsäädännön perusteella ole yrittäjätoiminnassa enää YEL-vakuuttamisvelvollisuutta. Ehdotuksessa lähdetään siitä, että tapaturmavakuutuksen saaminen 63-67 vuoden iässä edellyttää kuitenkin YEL-vakuutuksen ottamista vapaaehtoisena, vaikka henkilö ei sitä eläketurvansa vuoksi enää tarvitse. Kun yhteiskunnan puolelta halutaan aktivoida ihmisiä työntekoon vielä vanhuuseläkkeelle jäätyäkin, ehdotettu vaatimus muodostaa selkeän kynnyksen ansiotyölle ainakin tapauksissa, joissa yrittäjänä toimittaessa tapaturmariskiin varautuminen on tarpeellista. Tältä osin ehdotusta on mielestämme muutettava niin, että tapaturmavakuutuksen voi saada vanhuuseläkkeen ohessa yrittäjänä tehtävään työhön ilman, että henkilö ottaa vapaaehtoisesti YEL-vakuutuksen. - Tähän asiayhteyteen kuuluu myös kysymys 236 §:n säännöksestä, josta näyttää seuraavan, että jos yrittäjä päättää YEL-vakuutuksensa esim. 66 vuoden iässä ja alkaa saada vanhuuseläkettä mutta jatkaa yhä yritystoimintaansa, niin hän voisi saada tapaturmavakuutuksensa uudelleen voimaan vasta 68 vuoden iässä. Tällaisenaan ehdotus ei ole johdonmukainen.

Tapaturmavakuutuksen vuosityöansio yhdenmukaistuisi YEL-vakuutuksen kanssa. Tämä on niin ikään järjestelmiä selkeyttävä muutos. Tapaturmavakuutuksessa olisi ehdotuksen mukaan kuitenkin mahdollista vahvistaa vuosityöansio suuremmaksi kuin YEL-työtulon laissa säädetty enimmäismäärä. Vakuutusyhtiöllä olisi ehdotuksen mukaan oikeus harkita, hyväksyykö se

YEL-työtulon enimmäismäärän ylittävän vuosityöansion tapaturmavakuutukseen. Pidämme ehdotusta asianmukaisena.

Yrittäjätöissä olisi edelleen mahdollista kattaa tapaturmavakuutuksella myös vapaa-aikana tapahtuvat vahingot. Vapaa-ajan vakuutuksissa vakuutusyhtiöllä ei kuitenkaan olisi sopimuspakkoa ja vapaa-ajan vakuutuksen ehtoja vakuutusyhtiöllä olisi mahdollisuus muokata. On tärkeää, että ehdotuksen puitteissa on nykyiseen tapaan mahdollista muodostaa yrittäjiä varten vakuutus, joka pitää sisällään sekä työajan että vapaa-ajan tapaturmariskin vakuuttamisen.

Tapaturmavakuutuksen perusteella maksettavan päivärahan suhde sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin vaikuttaa edelleen jossain määrin vaikeaselkoiselta. Säätelystä tulisi käydä ilmi, millä tavoin korvaukset maksetaan yhtäältä pakollisessa työajan vakuutuksessa ja toisaalta vapaaehtoisessa työajan vakuutuksessa ja vielä vapaaehtoisessa vapaa-ajan vakuutuksessa. Vapaa-ajan vakuutuksen osalta luonnoksen 241 §:ssä on ehdotettu selkeyttävää säännöstä, jonka sisältö rakentuu perustelujen mukaan pitkälti yhtiöiden käyttämiin vakuutusehtoihin. Pykäläehdotuksen mukaisen vähennystaulukon sisällyttäminen lakiin on vakuutuksenottajien kannalta myönteistä siinä mielessä, että vakuutusehdot ovat tältä osin yhtiöiden välillä samansisältöiset. Vapaaehtoisen työajan vakuutuksen osalta tilanne näyttää sen sijaan epäselvältä. Sairausvakuutuslain nykyisessä soveltamis käytännössä sairausvakuutuslain mukainen päiväraha ei käsityksemme mukaan pienene sen johdosta, että vakuutettu saa päivärahaa myös vapaaehtoisen työajan tapaturmavakuutuksen perusteella. Tämän periaatteen tulisi säilyä voimassa myös tässä uudistuksessa, koska vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella vakuutuksenottajan tulee saada täysi vastine vakuutusmaksuilleen. Säätelyn kokonaissisältöä voitaneen ehdotuksen perusteluissa vielä selventää.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja

Rauno Vanhanen
johtaja

